

Expertgroep bijeenkomst Sumar, 12 juni 2019

Lokatie: De kweekkas van Auke Kleefstra, Bosweg 3, Sumar.

Aanwezig: Auke en Rinskje Kleefstra, Thijs Jostmeijer, Marianne van Lienden, Hennie Rossel, Jan Zandbergen, Marcel Rutten (notulist).

Aanleiding

Volgend op ons plan van 16 januari om met de expertgroep bij elkaar te komen, heeft Marianne een beperkte groep NFN-ers bij elkaar geroepen om de erfgoedcriteria vast te leggen.

Om 11:00h worden we met koffie en thee ontvangen in de kas bij Auke, en zittend tussen de paw-paw, vijgen, kaki, perziken, tomaten en andere planten gaan we van start. Later op de dag lunchen we o.a. met eigengemaakte tomatensoep van Marianne. Er is geen agenda omdat we eigenlijk maar één onderwerp vooraf hebben afgesproken, de bepaling van de erfgoedcriteria voor appelfrassen. Ook is er deze keer geen formele voorzitter. Marcel, Thijs, Auke en Hennie nemen deze rol om beurten op zich, een beetje navenant de bijeenkomst zich ontwikkelt.

Mededelingen

Voordat we over de criteria beginnen, heeft Marcel enkele mededelingen met betrekking tot recente ontwikkelingen bij de Oerakker. Er is een bestuurswisseling gaande, en er moet een ontwikkelingsstap gezet worden in de vorm van duurzame financiering van de activiteiten van de Oerakker. Verdere ontwikkelingen binnen de Oerakker worden door Marcel gevolgd, en waar nodig gerapporteerd.

Willem en Marcel hebben overleg gehad met dhr. B van de Rijksdienst voor het Cultureel erfgoed (RCE), dat was een zeer prettig gesprek, er ligt een vraag bij het NFN om mee te werken aan het inventariseren van Hoogstamboomgaarden in Nederland. We denken allemaal dat het kan, maar dat het ook veel werk is en wellicht niet te doen is voor de tegenprestatie die het RCE biedt. Wel kan het naamsbekendheid geven voor het NFN. Jan stelt voor om een oproep te plaatsen in een landelijk blad op het gebied van buitenleven (Landleven), om op die manier niet zelf op pad te gaan, maar geïnteresseerde boomgaardhouders naar ons toe te laten komen. Dit idee wordt met instemming aangehoord. We moeten in elk geval de haalbaarheid per provincie uitzoeken, op de eerstvolgende vergadering komen we hierop terug.

Erfgoedcriteria

Dan de erfgoedcriteria. Op basis van de criteria opgesteld door de Vrienden van het Oude Fruit (VOF), HvdL, onze eigen criteria dd. 16 januari 2019 en een stuk van Hennie dat o.a. in 2018 in "De Slanke Spil" is verschenen, stellen we vast dat er veel overeenkomsten zijn tussen alle tot nu toe geopperde criteria, en op basis van die set criteria komen we tot de volgende lijst. *Let op dat er overlap is tussen sommige criteria. Dat is niet erg, maar betekent wel dat de vaststelling van de status van een ras soms niet op een enkel criterium berust, maar op de combinatie van meerdere. In de wijzigingsronde voor*

deze criteria (afgehandeld via mail) is door diverse personen een aantal wijzigingen aangegeven. De lijst nu is inclusief, dat wil zeggen dat alle criteria zoals in die tweede instantie nog toegevoegd zijn, nu in de lijst staan. Andere criteria zijn wat aangescherpt, maar er zijn nog geen criteria van de lijst afgevoerd. Wat mij betreft zijn de notulen nu wel genoeg aangepast. De criterialijst wordt ook nog apart verzonden, kunnen we daarmee doorgaan voor verdere discussie.

- Rassen die gekweekt en/of gebruikt zijn in Nederland. **Dit is een belangrijk beginsel. Het sluit alle rassen uit die nooit in Nederland gekweekt/geteeld zijn. We willen geen tweede Brogdale worden, waar gewoonweg alles verzameld wordt.**
- Knoop rassen (de meeste, niet alle).
- Alles van voor 1850, waarvan een degelijke beschrijving voorhanden is. Dit impliceert alles uit Van Noort en Knoop.
- Enkele rassen genoemd in Nederlandsche Fruitsoorten, een overzicht van het Nederlandse hoofdsortiment vervaardigd door de Nederlandsche Heide-maatschappij (1942). Met name rassen van onbekende herkomst, of (als natuurlijke) zaailing gevonden in Nederland.
  - Rassen van de Lunterse Tuinbouwvereniging
  - Sprenger-rassen
  - De Sonnaville-rassen
  - IVT-rassen
  - Streekassen
- Alles uit Van Noort (1830), Berghuis (1868) , Wendel (1879), de Greeff (1905-1908).
- Alles uit Kiès (1969)
- Alles in de rassenlijsten t/m 1969, dus 50 jaar of ouder.

Hennie stelt dat gangbaar erfgoed niet per se meteen verzameld hoeft te worden, maar dat het zeker zo belangrijk is om te kijken in hoeverre een ras zeldzaam cq. bedreigd is. Ook niet-erfgoedrasen kunnen in die zin interessant zijn om (snel) te bewaren. Deze stelling vindt weerklank en we besluiten om per collectiehouder een selectie te gaan maken die twee keuzes omvat:

- Is een ras wel of niet erfgoed, op basis van de criteria die we hierboven vastgelegd hebben?
- Moet een ras urgent bewaard blijven, bijvoorbeeld omdat het nauwelijks nog voorkomt?

Dit geeft vier categorieën voor rassen:

- A) erfgoed en urgent
- B) geen erfgoed, wel urgent
- C) wel erfgoed, niet urgent
- D) geen erfgoed, niet urgent

Het moge duidelijk zijn dat voor de eerste twee categorieën snel actie ondernomen moet worden, voor de derde categorie moet op enig moment materiaal verzameld worden, en rassen in de vierde categorie kunnen we gevoegelijk vergeten.

Thijs maakt van de laatste versie van de NFN lijst een versie die per collectie uitgesplitst is, en elk van de collectiehouders wordt gevraagd om op basis van de criteria en urgentie per ras aan te geven in welke categorie elk van hun eigen rassen volgens hem/haar valt (A, B, C of D). We gaan proberen die

lijst zo snel mogelijk rond te sturen, zodat iedereen rond half juli een oordeel gegeven kan hebben. De lijsten worden verzameld door Thijs en Marcel, en verwerkt tot een overzicht zoals begin dit jaar gemaakt is. We gaan dan vervolgens proberen om deze zomer bij elkaar te komen en de twijfelgevallen een voor een te bespreken. De voorgestelde datum en lokatie voor deze bijeenkomst zijn 21 augustus 2019, in Randwijk. Dan kunnen we meteen even naar de vroege appelrassen kijken, is verleden jaar door de vervroeging van het seizoen een beetje de mist in gegaan. E.e.a. moet nog wel even met Willem kortgesloten worden.

Fruitshow

Auke wil in het fruitseizoen een fruitshow organiseren in de Betuwe, o.a. om zo in contact te komen met mensen die nog oude fruitbomen hebben staan, die verloren gewaand zijn. Het vinden van oude fruitrassen is lastig en intensief werk, en door de mensen naar je toe te laten komen kun je wellicht sneller oude rassen terugvinden. Hennie bevestigt dat, zegt dat de meeste van de rassen die hij teruggevonden heeft op determineerdagen opgedoken zijn. Marcel merkt op dat het PGL in september een appel/perendag organiseert en dat het NFN daar al vertegenwoordigd wordt/aanwezig zal zijn. *Deze dag is op zondag 22 september 2019 en vindt plaats in het Hof van Oensel, in Schimmert.* Ger van Santvoort en Marcel (beiden PGL-lid) zullen in elk geval in Limburg te vinden zijn op die dag. Er is natuurlijk geen bezwaar tegen om op een andere datum een fruitshow te organiseren in de Betuwe. Jan vraagt of het niet handiger is om die dag in de Betuwe door te schuiven naar volgend jaar, en dit jaar eerst mee te liften met het PGL. Dat kan uiteraard, maar als het nog dit jaar kan, dan zien we dat graag.

Auke heeft bij de organisatie wel (lokale) hulp nodig, alles vanuit Friesland regelen in de Betuwe is niet optimaal. Mogelijk lokaties zijn bijvoorbeeld tuincentra. Als mogelijke contactpersonen/organisaties worden MW, Hoogstamfruit Rivierenland en FP genoemd. *Hennie zou contact opnemen met MW, maar ziet daarvan af, heeft bij nader inzien te weinig tijd.* We kunnen ook Els Puijk, Willem van Dooijeweert of Louis Dolmans vragen, allen NFN-er een woonachtig in de Betuwe of directe omgeving.

Website

Thijs laat een boekwerk zien waarin alle rassen van de POMVNH beschreven staan. Dit soort informatie leent zich uitstekend voor een website, en we denken dat op enig moment het NFN een eigen website nodig heeft, zodat iedereen die wil naar hartelust fruitgegevens kan toevoegen, een beetje in de stijl van de NFC in het Verenigd Koninkrijk. Thijs en Marcel gaan dit onderzoeken. *Opmerking van de notulist: De domeinnaam NFN.nl is al vergeben, en die site gaat niet over fruit :-).*

Afsluiting

Na nog een laatste rondje koffie/thee frisdrank sluiten we de bijeenkomst rond 15:00h af en bedanken we Auke en Rinskje voor de genoten gastvrijheid.